

Yhdistetyt asiat C-403/08 ja C-429/08

Football Association Premier League Ltd ym.

vastaan

QC Leisure ym.

ja

Karen Murphy

vastaan

Media Protection Services Ltd

(High Court of Justice (England & Wales),
Chancery Divisionin ja High Court of Justice
(England & Wales),
Queen's Bench Divisionin (Administrative Court) esittämät
ennakkoratkaisupyynnöt)

Satelliitin välityksellä tapahtuva yleisradiointi – Jalkapallo-ottelujen lähettäminen –
Lähetyksen vastaanottaminen satelliittidekooderikorttien avulla – Jäsenvaltiossa
laillisesti markkinoille saatetut satelliittidekooderikortit, joita käytetään toisessa
jäsenvaltiossa – Myyntiä ja käyttöä koskeva kieltä jäsenvaltiossa – Lähetysten
näyttäminen myönnettyjen yksinoikeuksien vastaisesti – Tekijänoikeus – Oikeus
televisiolähettämiseen – Lisenssit, joilla myönnetään yksinoikeus yleisradiointiin
yhden jäsenvaltion alueella – Palvelujen tarjoamisen vapaus – SEUT 56 artikla –
Kilpailu – SEUT 101 artikla – Kilpailua rajoittava tarkoitus – Ehdolliseen pääsyyn
perustuvien palvelujen suojaaminen – Laiton laite – Direktiivi 98/84/EY – Direktiivi
2001/29/EY – Kappaleiden valmistaminen teoksista satelliittidekooderin muistissa
ja televisioruudulla – Poikkeus yksinoikeudesta kappaleen valmistamiseen –
Teosten välittäminen yleisölle ravitsemisliikkeissä – Direktiivi 93/83/ETY

Julkisasiamies J. Kokottin ratkaisuehdotus 3.2.2011	I - 9090
Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 4.10.2011	I - 9159

Tuomion tiivistelmä

- Palvelujen tarjoamisen vapaus – Ehdolliseen pääsyyn perustuvien ja ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuoja – Direktiivi 98/84 – Laiton laite – Käsite – Jäsenvaltiossa laillisesti markkinoille saatetut dekodausvälineet, joita käytetään toisessa jäsenvaltiossa – Tällaiset dekodausvälineet eivät ole laittomia laitteita*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/84 2 artiklan e alakohta)
- Palvelujen tarjoamisen vapaus – Ehdolliseen pääsyyn perustuvien ja ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuoja – Direktiivi 98/84 – Soveltamisala – Ulkomaisten dekodausvälineiden käytön kieltävä kansallinen lainsäädäntö – Tällainen lainsäädäntö ei kuulu direktiivin 98/84 soveltamisalaan*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/84 3 artiklan 2 kohta)
- Palvelujen tarjoamisen vapaus – Tavaroiden vapaa liikkuvuus – Kyseisiin kahteen perusvapauteen liittyvä kansallinen lainsäädäntö – Arviointi niistä ensisijaisena pidettävän perusvapauden kannalta*
(SEUT 56 artikla)
- Palvelujen tarjoamisen vapaus – Rajoitukset – Jäsenvaltiossa laillisesti markkinoille saatetut dekodausvälineet, joita käytetään toisessa jäsenvaltiossa urheilutapahtumien lähettämiseen*
(SEUT 56 artikla)
- Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Yritysten väliset sopimukset – Kilpailua rajoittava vaikutus – Immateriaalioikeuden haltijan ja lähetystoiminnan harjoittajan välinen yksinoikeuteen perustuva lisenssi – Kielto toimittaa lähettämisen mahdollistavia dekodausvälineitä lisenssisopimuksen kattaman alueen ulkopuolella – Kieltoa ei voida hyväksyä*
(SEUT 101 artikla)
- Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Direktiivi 2001/29 – Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistaminen tietoyhteiskunnassa – Kappaleenvalmistusoikeus – Osittainen kappaleenvalmistaminen – Ulottuvuus*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29 2 artiklan a alakohta)

7. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Direktiivi 2001/29 – Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistaminen tietoyhteiskunnassa – Kappaleenvalmistusoikeus – Poikkeukset ja rajoitukset*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29 5 artiklan 1 kohta)
8. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Direktiivi 2001/29 – Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistaminen tietoyhteiskunnassa – Välttämisen yleisölle – Käsite*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohta)
9. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Direktiivi 93/83 – Vaikutukset – Satelliittidekooderin muistissa ja televisioruudulla tapahtuvan kappaleenvalmistamisen lainmukaisuus – Direktiivillä 93/83 ei ole vaikutusta tällaisen kappaleenvalmistamisen lainmukaisuuteen*
(Neuvoston direktiivi 93/83)

1. Ehdolliseen pääsyyn perustuvien tai ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta annetun direktiivin 98/84 2 artiklan e alakohdassa tarkoitettua käsitettä "laiton laite" on tulkittava siten, ettei se käsitä ulkomaisia dekodausvälineitä, jotka mahdollistavat lähetystoiminnan harjoittajan satelliittilähetysoikeuksien vastaanottamisen ja jotka on valmistettu ja markkinoitu kyseisen lähetystoiminnan harjoittajan luvalla mutta joita käytetään sen tahdon vastaisesti sen maantieteellisen alueen ulkopuolella, jota varten ne on toimitettu, välineitä, jotka on saatu tai aktivoitu väärää nimeä ja osoitetta käyttäen, eikä välineitä, joita käytettäessä on rikottu sopimusperusteista rajoitusta,

jonka mukaan vain niiden yksityiskäyttö on sallittua.

Kyseisessä säännöksessä määritellään käsite "laiton laite" siten, että sillä tarkoitetaan kaikkia laitteita tai ohjelmia, jotka on "suunniteltu" tai "mukautettu" mahdollistamaan pääsy suojattuun palveluun ymmärrettävässä muodossa ilman palvelun tarjoajan lupaa. Tämä sanamuoto koskee näin ollen vain välineitä, joita on ennen niiden käyttöönottoa käsitelty manuaalisesti tai koneellisesti ja jotka mahdollistavat suojattujen palvelujen

vastaanottamisen ilman näiden palvelujen tarjoajan suostumusta. Niinpä mainittu sanamuoto koskee vain välineitä, jotka on valmistettu, käsitelty, mukautettu tai uudelleen mukautettu ilman palvelujen tarjoajan lupaa, eikä se käsitä ulkomaisten dekodausvälineiden käyttöä.

lainsäädäntö ei kuulu kyseisellä direktiivillä yhteensovitettuun alaan.

(ks. 74 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)

Edellä mainitut välineet on valmistettu ja saatettu markkinoille palvelujen tarjoajan luvalla, ne eivät mahdollista maksutonta pääsyä suojattuihin palveluihin eivätkä ne mahdollista tai helpota sellaisten teknisten toimenpiteiden kiertämistä, jotka on tarkoitettu näistä palveluista perittävän maksun saamisen turvaamiseksi, sillä maksu on suoritettu siinä jäsenvaltiossa, jossa välineet saatettiin markkinoille.

(ks. 63, 64, 66 ja 67 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. Ehdolliseen pääsyyn perustuvien tai ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta annetun direktiivin 98/84 3 artiklan 2 kohta ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jolla estetään ulkomaisten dekodausvälineiden – mukaan lukien sellaiset välineet, jotka on saatu tai aktivoitu väärää nimeä ja osoitetta käyttäen ja joita käytettäessä on rikottu sopimusperusteista rajoitusta, jonka mukaan vain niiden yksityiskäyttö on sallittua – käyttö, koska tällainen

3. Silloin, kun kansallinen toimenpide liittyy sekä tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen että palvelujen tarjoamisen vapauteen, unionin tuomioistuin tutkii toimenpiteen pääsääntöisesti ainoastaan yhden perusvapauden osalta, jos toinen näistä perusvapauksista on täysin toissijainen ensimmäiseen perusvapauteen nähden ja voidaan liittää siihen. Vaikka televiestinnän alalla nämä kaksi näkökulmaa ovat usein läheisessä yhteydessä toisiinsa eikä toista voida pitää täysin toissijaisena toiseen nähden, näin ei ole silloin, jos kansallisessa lainsäädännössä ei säännellä dekodausvälineitä sen täsmentämiseksi, mitkä vaatimukset näiden laitteiden on täytettävä, tai niiden markkinoinnin edellytysten määrittämiseksi, vaan vain välineinä, joilla tilaajat voivat vastaanottaa koodattuja televisiolähetyspalveluja.

(ks. 78, 79 ja 82 kohta)

4. SEUT 56 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jolla säädetään laittomaksi

ulkomaisten dekooodausvälineiden, joiden avulla voidaan vastaanottaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin oleva koodattu satelliittilähetyspalvelu, joka sisältää ensimmäisen valtion lainsäädännössä suojattua aineistoa, maahantuonti, myynti ja käyttö tässä jäsenvaltiossa. Toteamusta ei horjuta se, että ulkomaiset dekooodausvälineet on hankittu tai aktivoitu väärää henkilöllisyyttä ja väärää osoitetta käyttäen tarkoituksena kiertää kyseessä olevaa alueellista rajoitusta, eikä se, että välinettä on käytetty kaupallisessa tarkoituksessa, vaikka sen käyttö oli rajattu yksityistarkoituksiin.

Mainittua rajoitusta ei voida perustella immateriaalioikeuksien suojaamisen tavoitteella.

Urheilutapahtumat voivat tosin olla itsessään ainutlaatuisia ja siten omaperäisiä, ja niiden tällaiset ominaisuudet voivat tehdä niistä teossuojaa vastaavan suojan arvoista aineistoa. Jos sellaisten oikeuksien suojaaminen, jotka ovat osa kyseessä olevan immateriaalioikeuden ydinsisältöä, takaa kyseisten oikeuksien haltijoille vain asianmukaisen korvauksen mutta ei korkeinta mahdollista korvausta suojatun aineiston kaupallisesta hyödyntämisestä, suoja voidaan kuitenkin taata siten, että kyseisten oikeuksien haltijat saavat

korvauksen lähettämismäntiosta, jossa lähettämisen katsotaan tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan tapahtuneen ja jossa asianmukainen korvaus on maksettava, tapahtuvasta suojatun aineiston televisiolähettämisestä, ja kyseiset oikeuksien haltijat voivat vaatia kyseisessä jäsenvaltiossa korvauksen, jossa otetaan huomioon todellinen ja mahdollinen yleisö sekä lähettämismäntiosta että missä tahansa muussa jäsenvaltiossa, jossa suojattua aineistoa sisältäviä lähetyksiä myös vastaanotetaan.

Televisiolähetystoiminnan harjoittajien alueellisen yksinoikeutensa myöntämisestä maksamasta lisähinnasta voidaan todeta, että se on omiaan johtamaan keinotekoisii hintaeroihin eriytyneillä kansallisilla markkinoilla, koska tällainen markkinoiden eristäminen ja keinotekoiset hintaerot ovat yhteensovittamattomassa ristiriidassa EUT-sopimuksen keskeisen tavoitteen, sisämarkkinoiden luomisen kanssa. Tässä tilanteessa mainitun lisähinnan ei voida katsoa olevan osa kyseessä olevien oikeuksien haltijoille taattua asianmukaista korvausta, ja niinpä sen maksaminen ylittää sen, mikä

on tarpeellista asiamukaisen korvauksen takaamiseksi näille oikeuksien haltijoille.

kappale samanaikaisesti, muodostuvaa kokonaisuutta.

(ks. 100, 106–108, 113–117, 125 ja 131 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)

(ks. 159 kohta ja tuomiolauselman 5 kohta)

5. Immateriaalioikeuksien haltijan ja lähetystoiminnan harjoittajan välisen yksinoikeuteen perustuvaa lisenssiä koskevan sopimuksen ehdot merkitsevät SEUT 101 artiklassa kiellettyä kilpailunrajoitusta, jos niissä asetetaan lähetystoiminnan harjoittajalle velvollisuus olla toimittamatta dekodausvälineitä, jotka mahdollistavat oikeuksien haltijan suojattuun aineistoon pääsyn kyseisen lisenssisopimuksen käsittämän alueen ulkopuolella.

7. Satelliittidekooderin muistissa ja televisioruudulla toteutetut kappaleen valmistamista koskevat toimet täyttävät tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29 5 artiklan 1 kohdan mukaiset edellytykset, ja ne voidaan näin ollen toteuttaa ilman tekijänoikeuksien haltijoiden lupaa.

(ks. 146 kohta ja tuomiolauselman 4 kohta)

(ks. 182 kohta ja tuomiolauselman 6 kohta)

6. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että kappaleen valmistamista koskeva oikeus ulottuu teosten väliaikaisten katkelmien luomiseen satelliittidekooderin muistissa ja televisioruudulla sillä edellytyksellä, että ne sisältävät elementtejä, joita voidaan pitää ilmauksena kyseisten teosten tekijöiden henkisestä luomistyöstä, ja että sen selvittämiseksi, onko niissä tällaisia elementtejä, on tutkittava katkelmista, joista on valmistettu

8. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua käsitettä ”välittäminen yleisölle” on tulkittava siten, että se käsittää televisioitujen teosten lähettämisen televisioruudulla ja kaiuttimista ravitsemisliikkeessä oleville asiakkaille.

Kun televisioitu teos lähetetään yleisölle avoimessa tilassa tarkoituksena esittää se televisiovastaanottimen haltijoihin, jotka

yksin tai yksityisessä piirissä tai perhepiirissä vastaanottavat signaalin ja seuraavat lähetyksiä, nähden muulle yleisölle, jolle televisiovastaanottimen haltija on antanut mahdollisuuden kuulla tai nähdä teoksen, tällaista tarkoituksellista toimea on pidettävä toimena, jolla kyseessä oleva teos välitetään uudelle yleisölle. Näin on silloin, kun ravitsemisliikkeen omistaja välittää televisioituiden teokset liiketiloissa läsnä olevalle yleisölle, sillä nämä asiakkaat ovat uutta yleisöä, jota tekijät eivät ottaneet huomioon, kun he antoivat suostumuksensa teostensa televisioimiseen.

joka ei siis ole läsnä mainitussa tekijänoikeusdirektiivin johdanto-osan 23 perustelukappaleessa tarkoitettussa paikassa, josta välittäminen sai alkunsa, eli paikassa, jossa televisioitu esitys tai tapahtuma tapahtuu.

(ks. 198–203 ja 207 kohta sekä tuomiolauselman 7 kohta)

Televisioituiden teoksen välittämisestä direktiivin 2001/29 johdanto-osan 23 perustelukappaleessa tarkoitettulla tavalla ”yleisölle, joka ei ole läsnä paikassa, josta välittäminen saa alkunsa”, on todettava, että kyseinen direktiivi ei koske ”välittömää esittämistä” eli teosten esittämistä fyysisessä ja välittömässä läheisyydessä tekijään tai esittäjään olevan yleisön edessä, kuten ei myöskään kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamista koskeva Bernin yleissopimus. Tällainen fyysisen ja välittömän läheisyyden elementti kuitenkin nimenomaisesti puuttuu silloin, kun televisioitu teos lähetetään ravitsemisliikkeen kaltaisessa paikassa televisioruudun ja kaiuttimien avulla lähettämispäikassa läsnä olevalle yleisölle,

9. Tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta annettua direktiiviä 93/83 on tulkittava siten, ettei sillä ole vaikutusta satelliittidekooderin muistissa ja televisioruudulla tapahtuvien kappaleen valmistamista koskevien toimien laillisuuteen.

(ks. 210 kohta ja tuomiolauselman 8 kohta)